Załącznik nr 1
do Zarządzenia Wójta Gminy Mogilany
Nr 145/2026 z dnia 24 listopada 2026 r.

Gmina Mogilany

CUS
CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH W MOGILANACH

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Gminy Mogilany na lata 2027-2030

Gmina Mogilany
2026

Spis treści

Wprowadzenie ... 3
Charakterystyka Gminy Mogilany ... 5
Położenie i sytuacja demograficzna ... 5
Skala niepełnosprawności w gminie Mogilany ... 8
Infrastruktura gminy Mogilany ... 9
Charakterystyka systemu pomocy i usług społecznych w Gminie Mogilany ... 11
Diagnoza potrzeb w obszarze usług społecznych ... 15
Analiza SWOT procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych w Gminie Mogilany ... 20
Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji ... 23
Rola podmiotów we wdrażaniu lokalnego planu rozwoju usług społecznych w gminie Mogilany ... 29
Źródła finansowania wdrożenia i realizacji planu deinstytucjonalizacji usług ... 30
Wskaźniki realizacji Planu ... 31
Postanowienia końcowe ... 32

Wprowadzenie

Deinstytucjonalizacja - rozumiana jest jako proces stopniowego zwiększania dostępności usług świadczonych w środowisku lokalnym, w szczególności w miejscu zamieszkania osoby wymagającej wsparcia, przy jednoczesnym ograniczaniu konieczności korzystania z instytucjonalnych form opieki całodobowej. Rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej, pozwoli osobie wymagającej wsparcia jak najdłużej pozostawać w swoim środowisku, wśród rodziny i lokalnej społeczności. Nie oznacza ona wyłącznie likwidacji placówek całodobowych, lecz przede wszystkim rozwój alternatywnych form wsparcia oraz zmianę sposobu organizacji usług. Takie rozumienie procesu jest zgodne z kierunkiem przyjętym w dokumentach krajowych i regionalnych.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Gminy Mogilany na lata 2027–2030 stanowi narzędzie planowania i koordynowania działań podejmowanych przez Gminę Mogilany, w szczególności za pośrednictwem Centrum Usług Społecznych w Mogilanach, a także we współpracy z organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej, placówkami oświatowymi, ochroną zdrowia, instytucjami kultury, jednostkami pomocniczymi Gminy oraz mieszkańcami.

Plan opiera się na zasadzie pierwszeństwa usług środowiskowych, profilaktycznych, wspierających samodzielność i aktywność mieszkańców przed rozwiązaniami prowadzącymi do trwałego uzależnienia od pomocy instytucjonalnej.

Niniejszy dokument pozostaje w zgodności z kierunkami określonymi w Strategii rozwoju usług społecznych – polityce publicznej do roku 2030 z perspektywą do 2035 r. oraz z Regionalnym Planem Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2026–2028 z perspektywą do 2030 r. i odpowiada na zdiagnozowane wyzwania, w tym w szczególności te związane ze zmianami demograficznymi skutkującymi postępującym procesem starzenia się społeczeństwa i wzrostem liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto określa kierunki zmian w obszarze świadczenia usług dla dzieci i ich rodzin, osób z niepełnosprawnościami oraz osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie bezdomności.

Celem niniejszego planu jest wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu lokalnym, zarówno w zakresie interwencji, jak i podjęcia działań o charakterze profilaktycznym, co wpisuje się również w realizację zapisów Strategii Rozwiazywania Problemów Społecznych Gminy Mogilany na

lata 2021-2027 podjętych uchwałą nr XXIII/231/2020 Rady Gminy Mogilany z dnia 26 listopada 2020 r., tj.:

Cel strategiczny 1 - Kompleksowe wsparcie rodziny, w tym szczególności:

- Promocja i wsparcie rodziny w codziennym funkcjonowaniu i rozwoju.
- Efektywne przeciwdziałanie i zwalczanie kryzysów w rodzinie.
- Poprawa kondycji i zdrowia rodzin, w szczególności dzieci i młodzieży.

Cel strategiczny 2 - Efektywna polityka senioralna, w tym szczególności:

- Rozwój pakietu usług dla osób starszych oraz wsparcie ich opiekunów
- Aktywizacja zawodowa, społeczno-kulturalna i obywatelska oraz rekreacyjno-sportowa osób starszych.

Cel strategiczny 3 -Aktywizacja, integracja i włączenie społeczne, w tym szczególności:

- Działania na rzecz włączenia społecznego.
- Aktywizacja, integracja i wsparcie osób dotkniętych lub zagrożonych niepełnosprawnościami oraz ich bliskich.

Cel strategiczny 4 - Skuteczna polityka w zakresie bezpieczeństwa społecznego i publicznego:

- Profesjonalny i zintegrowany system pomocy społecznej w gminie.

Korzyściami dla gminy, wynikającymi z posiadania planu, są:

- analiza potrzeb wszystkich stron procesu organizacji usług - odbiorców (osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym osób: starszych, z niepełnosprawnościami, w kryzysie psychicznym, w kryzysie bezdomności, a także rodzin i dzieci, w tym dziecka z niepełnosprawnością), jak i potencjalnych dostawców usług społecznych;
- inwentaryzacja istniejących zasobów oraz dokonanie analizy podmiotów instytucjonalnych i organizacji pozarządowych oraz potencjalnych partnerów procesu rozwoju usług społecznych;
- analiza możliwości jednostki samorządu terytorialnego, m.in.: finansowych, lokalowych, a także określenie stanu przygotowania kadr służb społecznych; zaplanowanie i wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu lokalnym, w zakresie koniecznych interwencji, jak i podjęcia działań o charakterze profilaktycznym;
- realizowanie zamierzonych, trafnych i uporządkowanych działań w zakresie rozwoju usług społecznych;

W gminie Mogilany funkcjonują już usługi świadczone w miejscu zamieszkania, formy wsparcia dziennego, poradnictwo specjalistyczne oraz działania profilaktyczne i integracyjne. Zasadniczym zadaniem na lata 2027–2030 będzie zatem nie tylko poszerzanie oferty, lecz przede wszystkim jej

uporządkowanie, lepsze skoordynowanie i równomierne udostępnienie mieszkańcom poszczególnych sołectw

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Gminy Mogilany na lata 2027–2030 został opracowany w związku z realizacją projektu p.n. „Małopolskie centra usług społecznych" Nr FEMP.06.23-IP.01-0914/24, Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, Działanie: 6.23 Włączenie społeczne - projekty Województwa Małopolskiego (uchwała Zarządu Województwa Małopolskiego nr 2051/24 z dnia 1 października 2024 roku).
Projekt obejmuje m.in. diagnozę potencjału i potrzeb w zakresie usług społecznych, opracowanie lokalnych programów usług społecznych, uruchomienie CUS oraz realizację usług społecznych.
Jednym z przewidzianych rezultatów projektu jest opracowanie i uchwalenie lokalnych planów rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w uczestniczących gminach.
Realizacja projektu w Gminie Mogilany przyczyniła się do przekształcenia z dniem 1 września 2025 r. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Mogilanach w Centrum Usług Społecznych w Mogilanach.
Plan stanowi zatem element trwałego rozwoju modelu funkcjonowania CUS w Mogilanach i powinien być wykorzystywany przy planowaniu kolejnych usług społecznych oraz projektów realizowanych przez Gminę.

Charakterystyka Gminy Mogilany

Położenie i sytuacja demograficzna

Gmina Mogilany leży w południowej części powiatu krakowskiego i od północnej strony sąsiaduje bezpośrednio z Krakowem. Bliskość Krakowa wpływa na postrzeganie gminy jako sypialni Krakowa. Od strony południowej gmina Mogilany sąsiaduje z gminą Myślenice, od zachodniej strony z gminą Skawina, a od strony wschodniej z gminą Świątniki Górne. Pozostaje wiejską enklawą wśród gmin miejsko-wiejskich oraz miejskich. Na podstawie danych GUS powierzchnia Gminy to 44 km2, co stanowi 3,54% powierzchni powiatu krakowskiego.

Liczba ludności Gminy Mogilany według stanu na dzień 31 grudnia 2025 r., na podstawie danych pochodzących z rejestru mieszkańców Gminy Mogilany - wynosiła 14 643 osób, w tym 7 524 kobiety i 7119 mężczyzn. Dane dotyczą pobytów stałych i zostały uzyskane z Rejestru Mieszkańców Gminy Mogilany - Referat Urzędu Stanu Cywilnego. Jeszcze inne dane o liczbie ludności Gminy Mogilany podaje Główny Urząd Statystyczny. Według stanu na dzień 31 grudnia 2025 r. liczba mieszkańców gminy wynosiła 16 766. Rozbieżności wynikają przede wszystkim z faktu, iż nie wszyscy mieszkańcy Gminy Mogilany dopełnili obowiązku meldunkowego.

Zauważalny jest stały, systematyczny wzrost liczby mieszkańców gminy**.** W latach 2020-2025 liczba mieszkańców Gminy Mogilany wzrosła o 733 osób. Dominowały wśród nich kobiety. Na dzień 31 grudnia 2025 r. wśród populacji gminy Mogilany było o 405 kobiet więcej niż mężczyzn.

Jak podaje Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mogilany na lata 2021-2030 jedną z cech charakterystycznych dla gmin podmiejskich, sąsiadujących z dużymi centrami administracyjno-usługowymi i gospodarczymi jest, obserwowany w ostatnich latach, wzrost liczby mieszkańców. Nie inaczej jest w przypadku gminy Mogilany, w której zwiększenie się liczby mieszkańców następuje w dużej mierze za sprawą osiedlających się tu dotychczasowych mieszkańców Krakowa**.**

Według danych Urzędu Gminy, do sołectw, które zamieszkuje największa liczba mieszkańców na koniec 2025 r. należały miejscowości położone wzdłuż „zakopianki” tj.: drogi krajowej nr 7 Kraków – Chyżne.

Obrazują to dane zawarte w *Tabeli 1.*

Tabela 1 Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach Gminy Mogilany

Sołectwo	Liczba mieszkańców
Mogilany	3 480
Libertów	2 862
Gaj	2 025
Włosań	1 498
Lusina	1 118
Konary	1 119
Chorowice	953
Buków	838
Brzyczyna	482
Kulerzów	268
Razem	**14 643**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Mogilanach (stan na dzień 31 grudnia 2025 r.)

W ostatnich dziesięcioleciach w Polsce, podobnie jak w innych krajach rozwiniętych, coraz silniej zaznacza się zjawisko starzenia się społeczeństwa. I choć starzenie się i starość są wpisane w cykl życia ludzkiego, to jednak rozwój cywilizacyjny, wydłużanie czasu trwania życia oraz coraz wyższa jego jakość powodują, że udział osób starszych w społeczeństwie rośnie na niespotykaną dotąd skalę.

Na koniec 2025 r. na ternie gminy Mogilany zamieszkiwało 3 153 osób w wieku przedprodukcyjnym; 8 831 osoby w wieku produkcyjnym, a także 2 659 osób w wieku poprodukcyjnym. Wskazuje to na młodą populację gminy Mogilany; w której mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym stanowią ponad 21,5% populacji; a w wieku produkcyjnym ponad 60,3% populacji. Łącznie stanowią prawie 83% całej populacji gminy. Natomiast ponad 18,2 % całej populacji gminy stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym tj.: kobiety powyżej 60 roku życia oraz mężczyźni powyżej 65 roku życia.

Warto zwrócić uwagę, ze udział dzieci i młodzieży jest stosunkowo wysoki, co wskazuje na istotne znaczenie usług skierowanych do rodzin, dzieci i młodych ludzi. Jednocześnie prawie co piąty mieszkaniec gminy należy do grupy poprodukcyjnej, co uzasadnia rozwijanie usług opiekuńczych , aktywizujących i wspierających samodzielność seniorów.

Na przestrzeni lat 2020-2025 zauważalna jest przewaga mężczyzn nad kobietami w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Natomiast zupełnie odwrotnie przedstawia się sytuacja w wieku poprodukcyjnym. W tej grupie to kobiety stanowią większość.

Jak podaje Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mogilany na lata 2021-2030 spośród czynników mających wpływ na kształtowanie się sytuacji demograficznej w gminie Mogilany, szczególnie istotne znaczenie ma przyrost naturalny. Odnotowany w gminie Mogilany w 2019 r. rezultat +4,75 znacząco przekraczał średnią powiatową (+0,94) oraz wojewódzką (+1,16). Przyrost naturalny w gminie Mogilany w latach 2020 – 2023 pozostawał dodatni; więcej było urodzeń niż zgonów. Współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności w roku 2023 wynosił 1,11. Począwszy od 2024 obserwowany jest ujemny przyrost naturalny. W 2025 r. liczba zgonów przewyższyła o 13 osób liczbę urodzeń.

Skala niepełnosprawności w gminie Mogilany

Według danych pozyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31 grudnia 2025 r. w Polsce było 4,1 mln osób, które posiadały ważne orzeczenie o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności wydane przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności lub orzeczenie równoważne tj. np. orzeczenie o stopniu niezdolności do pracy wydane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym wydane przed 1 stycznia 1998 r. przez

Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, o grupie inwalidztwa wydane przed 1 stycznia 1998 r. przez komisję lekarską podległą Ministrowi Obrony Narodowej bądź orzeczenie o grupie inwalidztwa wydane przed 1 stycznia 1998 r. przez komisję lekarską podległą ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. Osoby te stanowiły 10,9% ogólnej liczby ludności.

W gminie Mogilany według danych GUS (pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego) w 2021 r. zamieszkiwało 1763 osób z niepełnosprawnością. W tym 1051 osób z niepełnosprawnością prawną (posiadających orzeczenia o niepełnosprawności lub równoważne) i 712 osób z niepełnosprawnością biologiczną. Są to osoby, które odczuwają ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku, ale nie posiadają prawnego orzeczenia niepełnosprawności. Ze względu na płeć 921 kobiet to osoby z niepełnosprawnością (w tym 508 kobiet posiada orzeczenie o niepełnosprawności) i 842 mężczyzn (w tym 543 posiada orzeczenie o niepełnosprawności).
Osoby z niepełnosprawnością stanowiły 12,22% mieszkańców gminy Mogilany. W skali Powiatu Krakowskiego osoby z niepełnosprawnością z terenu gminy Mogilany stanowiły około 4,58 % osób z niepełnosprawnością w całym powiecie.
Niepełnosprawność jest jednym z głównych powodów obok długotrwałej choroby i ubóstwa przyznawania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w gminie Mogilany. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami stanowi jeden z kluczowych obszarów działań Centrum. Realizowane programy i projekty mają na celu poprawę jakości życia osób wymagających opieki, zwiększenie ich samodzielności oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Infrastruktura gminy Mogilany

Infrastruktura gminy Mogilany obejmuje różne elementy, które zapewniają jej funkcjonowanie i komfort życia mieszkańców. Do istotnych zasobów należą obiekty administracji publicznej, placówki oświatowe i opiekuńcze (przedszkola, żłobki), placówki ochrony zdrowia, instytucje kultury, biblioteki, świetlice wiejskie, obiekty sportowe, remizy Ochotniczych Straży Pożarnych oraz infrastruktura komunalna i drogowa.
Jednocześnie samo istnienie infrastruktury nie przesądza o jej faktycznej dostępności. Istotne znaczenie mają jej rozmieszczenie przestrzenne, stan techniczny, dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, wyposażenie oraz możliwość korzystania z pomieszczeń poza standardowymi godzinami funkcjonowania placówki. Z perspektywy rozwoju usług społecznych szczególnie ważne jest wykorzystanie istniejących zasobów lokalowych i organizacyjnych pomiędzy jednostkami samorządowymi i organizacjami pozarządowymi oraz zwiększenie dostępności miejsc realizacji usług we wszystkich miejscowościach gminy.

Aktualnie na terenie gminy Mogilany działają:

- 4 prywatne żłobki zapewniające 130 miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Od września 2026 r. działa również jeden samorządowy żłobek zapewniający do 150 miejsc opieki nad dziećmi (Żłobek Gminny w Gaju),
- 2 przedszkola samorządowe, 7 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych oraz 3 prywatne przedszkola,
- 7 szkół podstawowych,
- 2 placówki podstawowej opieki zdrowotnej - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mogilanach oraz Centrum Medyczne Serce Sercu,
- Gminny Ośrodek Kultury w Mogilanach oraz funkcjonujące w jego strukturze: Gminna Biblioteka Publiczna w Mogilanach oraz Filia Biblioteczna w Konarach,
- 4 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych: OSP Mogilany, OSP Konary, OSP Włosań oraz OSP Buków,
- 4 świetlice wiejskie: Świetlica wiejska we Włosani, Świetlica wiejska w Kulerzowie, Świetlica wiejska w Konarach oraz Świetlica wiejska w Mogilanach / Remiza OSP Mogilany,
- 3 kluby sportowe, które promują aktywność fizyczną i rozwój sportowy,
- Klub Senior Plus funkcjonujący w strukturze Centrum Usług Społecznych w Mogilanach (a wcześniej GOPS w Mogilanach).

Bonifraterska Fundacja Dobroczynna prowadzi w miejscowości Konary na terenie gminy Mogilany: Dom Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Warsztat Terapii Zajęciowej oraz Zakład Aktywności Zawodowej.

Dla osób starszych wymagających całodobowej opieki na terenie gminy funkcjonuje również prywatna placówka opiekuńcza Dom Seniora - Rezydencja Konary.

Na terenie gminy Mogilany nie funkcjonują prowadzone przez gminę lub powiat następujące instytucje i organizacje:

- Domy Pomocy Społecznej
- Schronisko dla osób w kryzysie bezdomności
- Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży
- Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży
- Kluby Integracji Społecznej (KIS)
- Mieszkania chronione
- Mieszkania wspomagane
- Ośrodek wsparcia dziennego dla seniorów.

Charakterystyka systemu pomocy i usług społecznych w Gminie Mogilany

Centrum Usług Społecznych w Mogilanach jest podstawową jednostką organizującą i koordynującą lokalny system usług społecznych.

Na mocy uchwały Rady Gminy Mogilany Nr XIX/136/2025 z dniem 1 września 2025 r. nastąpiło przekształcenie dotychczas istniejącego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mogilanach w Centrum Usług Społecznych w Mogilanach.

Centrum Usług Społecznych w Mogilanach przejęło realizację wszystkich zadań realizowanych wcześniej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mogilanach, a także nierealizowanych przez Ośrodek do dnia utworzenia Centrum zadania z zakresu: promocji i ochrony zdrowia oraz wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie gminy Mogilany.

Przekształcenie GOPS w CUS było poprzedzone wielomiesięczną diagnozą potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych. Diagnoza ta stała się podstawą rozwoju usług społecznych w gminie Mogilany, a także określenia sposobu ich realizacji oraz możliwości zaangażowania w ten proces różnych podmiotów realizujących usługi społecznye. Diagnoza służyła opracowaniu programu usług społecznych, jest również niezbędnym elementem dla opracowania planu organizowania społeczności lokalnej, który uwzględnia wyniki rozpoznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie działań wspierających, uzupełniających usługi społeczne w sposób funkcjonalny.

Przekształcenie GOPS w CUS oznacza zmianę podejścia do organizowania wsparcia – od koncentracji przede wszystkim na osobach korzystających z pomocy społecznej do systemu usług adresowanych do szerszej grupy mieszkańców, zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami społeczności.

Do zadań Centrum Usług Społecznych w Mogilanach należy w szczególności:

- prowadzenie rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych,
- zaspokajanie potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych przekazanych do realizacji CUS, w tym określonych w programie usług społecznych,
- realizowanie programu usług społecznych, w tym kwalifikowanie osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych określonych w programie usług społecznych oraz opracowywanie i monitorowanie realizacji indywidualnych planów usług społecznych,
- realizowanie innych niż usługi społeczne zadań przekazanych do realizacji CUS, w tym zadań z zakresu pomocy społecznej, w przypadku, o którym mowa w art. 9 ust. 2 pkt 1 oraz ust. 3 pkt

1 ustawy dnia 19 lipca 2019 roku o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,

- podejmowanie działań na rzecz integracji i wspierania rozwoju wspólnoty samorządowej z wykorzystaniem potencjału tej wspólnoty, w tym organizowanie działań samopomocowych, wolontaryjnych i sąsiedzkich stanowiących uzupełnienie usług społecznych (działania wspierające),
- opracowywanie standardów jakości usług społecznych określonych w programie usług społecznych, w przypadku braku określenia tych standardów w obowiązujących przepisach oraz ich wdrażanie,
- podejmowanie działań na rzecz rozwoju i koordynacji usług społecznych, w tym przez nawiązywanie współpracy z organami administracji publicznej, organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, podmiotami wykonującymi działalność leczniczą w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej oraz osobami fizycznymi i prawnymi,
- gromadzenie, aktualizowanie i udostępnianie informacji o usługach społecznych realizowanych na obszarze gminy Mogilany oraz powiatu i województwa.

W 2025 roku pomoc i wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej uzyskało 308 osób, co stanowiło ok 1,9 % wszystkich mieszkańców gminy. W roku 2025 łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zwiększyła się o 46 osób. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego o 18 osób. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 38 osób, co oznaczało spadek w stosunku do roku 2024 o 6 osób.

W gminie Mogilany najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną od wielu lat jest: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, ubóstwo i bezrobocie. *Tabela nr 1* prezentuje szczegółowo pozostałe powody udzielenia wsparcia.

Tabela nr 2. Powody udzielania w 2025 r. pomocy rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej

Powody udzielania pomocy i wsparcia	Liczba rodzin ogółem
Długotrwała i ciężka choroba	74
Niepełnosprawność	54
Ubóstwo	41
Bezrobocie	23
Alkoholizm	7
Bezdomność	7
Potrzeba ochrony macierzyństwa - w tym wielodzietności	5 3
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - w tym rodziny niepełne	5 3
Przemoc domowa	3
Sytuacje kryzysowe	1

Źródło: opracowanie własne

Wagę problemu społecznego, jaki w gminie Mogilany stanowi długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność podkreśla także struktura udzielanych świadczeń niepieniężnych. W większości lat okresu 2020-2025, zarówno w przypadku pojedynczych osób, jak i całych rodzin, był to wiodący powód udzielania niepieniężnego wsparcia społecznego. Odsetek osób lub rodzin wspieranych z tego tytułu oscylował pomiędzy 23% a 33% ogółu.

Tabela nr 3. Liczba przyznanych świadczeń w roku 2025 ze względu na powód przyznania świadczenia

	Liczba świadczeń		
Powód przyznania	**Ogółem**	**świadczenia niepieniężne**	**świadczenia pieniężne**
Długotrwała lub ciężka choroba	5 271	4 839	432
Niepełnosprawność	3 778	3 438	340
Ubóstwo	1 386	895	491
Potrzeba ochrony macierzyństwa	252	244	8
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	245	244	1

Wysoki odsetek niepieniężnych form wsparcia (np. usługi opiekuńcze, posiłki, praca socjalna, wsparcie asystenta rodziny) świadczy o tym, że w gminie Mogilany występuje większe zapotrzebowanie na bezpośrednie zabezpieczenie usługowe i rzeczowe, niż na wsparcie pieniężne np. w formie zasiłków stałych, okresowych czy celowych.

Aby uszeregować system wsparcia na rzecz mieszkańców poprzez wskazanie usług już realizowanych na rzecz mieszkańców gminy Mogilany oraz te których deficyt ukazała diagnoza potrzeb, w 2025 r. opracowany został Program Usług Społecznych w Gminie Mogilany na lata 2025-2026 p.n. *„Odpowiadając na potrzeby”* . W programie znalazły się wszystkie usługi szczególnie istotne również z punktu widzenia procesu deinstytucjonalizacji (świadczone w środowisku lokalnym, w tym usługi kierowane do osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, opiekunów nieformalnych, rodzin, dzieci i młodzieży).

Program Usług Społecznych w Gminie Mogilany na lata 2025-2026 szereguje usługi społeczne, które są lub mają być realizowane przez w Centrum Usług Społecznych w Mogilanach w trzy Pakiety:

Pakiet I: Gmina Mogilany dla Rodziny - pakiet ten koncentruje się na wsparciu rodzin z dziećmi, w tym dzieci i młodzieży w wieku szkolnym oraz rodziców. Celem pakietu jest wzmacnianie kompetencji rodzicielskich i wychowawczych oraz wspieranie rozwoju społecznego i emocjonalnego młodych mieszkańców gminy.

Pakiet II: Gmina Mogilany dla Samodzielności - pakiet ten ma na celu wsparcie osób dorosłych, szczególnie starszych oraz z niepełnosprawnościami, które potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Działania na rzecz wzmacniania poczucia bezpieczeństwa i wspierania samodzielności życiowej.

Pakiet III: Gmina Mogilany – nasz dom. Pakiet ten obejmuje działania integracyjne mające na celu wzbudzenie aktywności społecznej mieszkańców, budowanie więzi międzyludzkich oraz zapobieganie osamotnieniu.

W ramach Pakietu I: Gmina Mogilany dla Rodziny, w 2025 r. realizowane były usługi:

- konsultacji psychologicznych dorosłych, z których skorzystało 63 rodzin (609 godzin porad)
- asystenta rodziny, z których skorzystało 21 rodzin
- terapeuty uzależnień, z których skorzystało 14 osób (160 udzielonych porad).

W ramach Pakietu II: Gmina Mogilany dla Samodzielności, w 2025 r. realizowane były usługi:

- pracy socjalnej, z których skorzystało 67 rodzin,
- opiekuńcze w miejscu zamieszkania, z których skorzystało 14 osób (4272 zrealizowanych godzin opiekuńczych),
- specjalistyczne opiekuńcze w miejscu zamieszkania, z których skorzystały 2 osoby (483 zrealizowanych godzin opiekuńczych),
- specjalistyczne opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, z których skorzystały 2 rodziny (688 zrealizowanych godzin opiekuńczych),

- zgodnie z Programem asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością - 13 osób korzystających z usługi (11 osób dorosłych, 2 dzieci), 4326 zrealizowanych godzin asystencji osobistej,
- zgodnie z Programem opieki wytchnieniowej - 31 osób korzystających z usługi (22 osób dorosłych, 9 dzieci), 3480 zrealizowanych godzin wytchnieniowej,
- zgodnie z Programem Korpus Wsparcia Seniorów, tzw. „Opieka na odległość" - 27 aktywnych użytkowników, 102 zgłoszeń do telecentrum, 98 udzielonych porad ratownika
- transportowe „Od drzwi do drzwi" - 63 osoby skorzystały z transportu, 674 wykonanych kursów

W ramach usług integracyjnych, edukacyjnych i animacyjnych dla mieszkańców „Razem w gminie Mogilany" w 2025 r. zorganizowano 2 warsztaty w których uczestniczyło ok 120 uczestników.

Problem bezdomności nie należy do kluczowych problemów Gminy Mogilany. Wystąpiły jednak okoliczności, które uzasadniały podjęcie działań zmierzających do zapewnienia schronienia osobom znajdującym się w kryzysie bezdomności. Ustawa o pomocy społecznej wskazuje, że w takich sytuacjach udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. W 2025 roku gmina Mogilany opłaciła pobyt 3 osób w schronisku dla bezdomnych (2 mężczyzn i 1 kobiety).

Pomimo podejmowania przez CUS (a wcześniej przez GOPS) wielu działań w kwestii jak najdłuższego pozostawienia osoby wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności w środowisku lokalnym (np. usługi opiekuńcze, asystenckie, wytchnieniowe, itp.) w przypadku 15 osób w 2025 r. gmina Mogilany ponosiłą opłaty za pobyt w domach pomocy społecznej. Wszystkie te osoby zostały skierowane do domów pomocy społecznej przed 2025 r.

Diagnoza potrzeb w obszarze usług społecznych

Diagnoza potrzeb i potencjałów społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w gminie Mogilany pokazała, że rozwój usług społecznych powinien uwzględniać zróżnicowaną sytuację osób i rodzin zamieszkujących gminę. Wsparcia potrzebują przede wszystkim rodziny z dziećmi, dzieci i młodzież, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunowie. Pomoc nie powinna być kierowana wyłącznie do osób znajdujących się w najtrudniejszym położeniu. Znaczące jest również

zapewnienie dostępu do działań profilaktycznych, okresowego wsparcia oraz specjalistycznego poradnictwa.

Potrzeby osób w wieku senioralnym w świetle wyników diagnozy:

- Należy rozwijać lokalną ofertę aktywizującą dla seniorów poza centralą gminy, zwłaszcza w formach bardziej otwartych, integracyjnych i edukacyjnych, z uwzględnieniem osób samotnych i po 80. roku życia.
- Transport publiczny i infrastruktura piesza wymagają poprawy, aby osoby starsze i ich opiekunowie mieli dostęp do usług publicznych, zdrowotnych i społecznych na równych zasadach.
- Gmina powinna zadbać o dostępność informacji w formach analogowych, aby przeciwdziałać wykluczeniu informacyjnemu wśród osób starszych, które nie korzystają z internetu lub nowoczesnych kanałów komunikacji.
- Potrzebne są konkretne instytucjonalne rozwiązania, takie jak dzienne domy pobytu i system asystentów, które zapewnią seniorom opiekę i integrację.
- Ważne jest wsparcie psychospołeczne, przeciwdziałające samotności i apatii – poprzez aktywizację oraz umożliwienie kontaktu z innymi osobami starszymi.
- Rodziny opiekujące się seniorami potrzebują realnego odciążenia, np. przez czasową opiekę zastępczą oraz wsparcie środowiskowe i medyczne.

Potrzeby rodzin z dziećmi w świetle wyników diagnozy:

- Brakuje lokalnej infrastruktury i oferty zajęć pozalekcyjnych – zarówno rodziny z dziećmi, jak i wielopokoleniowe wskazują na deficyt świetlic, boisk, parków, placów zabaw oraz bezpłatnych zajęć sportowych i edukacyjnych dla dzieci.
- Potrzebne jest wsparcie psychologiczne i terapeutyczne – respondenci akcentowali rosnące problemy emocjonalne wśród dzieci i młodzieży oraz brak dostępu do psychologów i zajęć wspierających zdrowie psychiczne w szkołach i społeczności.
- Systemowe działania powinny być bardziej elastyczne i włączające – istnieje potrzeba rozszerzenia wsparcia na rodziny pracujące, poprawy komunikacji i infrastruktury (chodniki, transport), a także rozwoju lokalnej oferty, która uwzględni zróżnicowane potrzeby rodzin w poszczególnych miejscowościach.

Potrzeby osób z niepełnosprawnościami w świetle wyników diagnozy:

- Osoby z niepełnosprawnościami w gminie mierzą się z poważnymi barierami infrastrukturalnymi, które ograniczają ich samodzielność i udział w życiu społecznym.
- System opieki zdrowotnej i wsparcia specjalistycznego nie odpowiada w pełni na potrzeby osób z niepełnosprawnościami, zwłaszcza dzieci.
- Brakuje działań na rzecz inkluzyjności i rzeczywistego włączenia osób z niepełnosprawnościami w życie lokalnej społeczności, co potęguje ich poczucie izolacji.
- Bariery architektoniczne w przestrzeni publicznej są nadal znaczącym problemem, ograniczającym dostęp do podstawowych usług – konieczne są konkretne działania dostosowujące infrastrukturę do potrzeb osób z niepełnosprawnością.
- Brakuje lokalnych, dostępnych finansowo form terapii i zajęć wspierających rozwój dzieci z niepełnosprawnościami, co pogłębia nierówności w dostępie do opieki i edukacji.
- Opiekunowie potrzebują systemowego wsparcia – zarówno w postaci grup samopomocowych, jak i odciążającej ich opieki wytchnieniowej. Wskazane są również działania na rzecz uproszczenia procedur administracyjnych.

Diagnoza pokazała, że dalszy rozwój usług społecznych powinien koncentrować się na zwiększeniu ich dostępności w poszczególnych sołectwach, rozszerzeniu wsparcia dla rodzin i opiekunów oraz zapewnieniu pomocy osobom starszym, osobom z niepełnosprawnościami, dzieciom i młodzieży. Najważniejszym kierunkiem powinno być jednak przejście od pojedynczych usług do spójnego systemu usług środowiskowych. Szczególnie istotne są: usługi w miejscu zamieszkania, usługi sąsiedzkie, asystencja osobista, opieka wytchnieniowa, wsparcie opiekunów, usługi mobilne oraz działania zapobiegające samotności i utracie samodzielności. Wskazania te zostały zawarte w rekomendacjach zawartych w raporcie diagnozy co przedstawia Tabela Nr 4.

Tabela 4. Rekomendacje wynikające z diagnozy

Wniosek (strona w raporcie)	Rekomendacja	Sposób wdrożenia rekomendacji	Adresat rekomendacji	Termin realizacji
58	Zwiększenie dostępności lokali w sołectwach	Inwentaryzacja dostępnych zasobów, działania w zależności od sytuacji w sołectwach, przygotowanie regulacji	Samorząd gminy, szkoły, inne gminne instytucje	5 lat

		prawnych przez samorząd, inwestycje w nowe lokalne, modernizację istniejących		
74	Uruchomienie usług poza centrum gminy	Zlecanie usług organizacjom działającym w sołectwach, wskazywanie jako miejsc realizacji zlecanych usług różnych miejscowości z terenu gminy, rozwijanie usług mobilnych	Centrum Usług Społecznych	1 rok
44	Wprowadzenie nowych usług społecznych dla dzieci i młodzieży	Dopracowanie oferty usług wspólnie z ich odbiorcami i potencjalnymi realizatorami, zlecanie usług podmiotom ekonomii społecznej i firmom, wykorzystanie potencjału młodych ludzi do zaangażowania w działalność społeczną, wsparcie wolontariatu	Centrum Usług Społecznych	1 rok
53	Zlecanie usług usprawniających, rehabilitacyjnych oraz rozwój profilaktyki zdrowotnej	Wprowadzanie nowych usług usprawniających seniorów, wykraczających poza wąskie rozumienie rehabilitacji	Centrum Usług Społecznych	3 lata
45	Rozwój poradnictwa specjalistycznego i lepsze dopasowanie do potrzeb konkretnych grup odbiorców	Zwiększenie ilości godzin, świadczenie go w sołectwach, wsparcie psychologiczne i psychiatryczne dla młodych ludzi	Centrum Usług Społecznych	3 lata
59	Stworzenie spójnego systemu informowania mieszkańców o ofercie	Centrum Usług Społecznych powinno zbierać i komunikować informacje o całej ofercie usług dla mieszkańców gminy,	Centrum Usług Społecznych oraz inne	2 lata

	usług społecznych w gminie	koordynacja całości oferty dostępnej w gminie, powiecie	gminne instytucje	
51	Rozwój usługi transportu door-to-door	Umożliwienie korzystania z niej kolejnym grupom mieszkańców	Centrum Usług Społecznych	2 lata
55	Poszerzenie usług opieki wytchnieniowej i asystenckich	Zapewnienie ciągłość usługi, wprowadzenie usług całodobowych	Centrum Usług Społecznych	2 lata
22	Nowe usługi wspierające osoby opiekujące się członkami rodziny	Utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, uruchomienie grupy wsparcia, szkolenia	Centrum Usług Społecznych	2 lata

Analiza SWOT procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych w Gminie Mogilany

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Funkcjonowanie Centrum Usług Społecznych – od 1 września 2025 r. Gmina posiada CUS, którego zadaniem jest rozwój usług odpowiadających na potrzeby całej społeczności, a nie wyłącznie osób korzystających z pomocy społecznej.	**1. Koncentracja części usług w centrum Gminy** – wskazana w diagnozie jako jedna ze słabych stron oferty usług społecznych, co może ograniczać dostęp mieszkańców z bardziej oddalonych miejscowości.
2. Doświadczony i zaangażowany zespół CUS – diagnoza wskazuje doświadczenie i zaangażowanie kadry jako mocną stronę lokalnego systemu.	**2. Ograniczona dostępność niektórych usług specjalistycznych**, w szczególności rehabilitacji oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej.
3. Doświadczenie w zlecaniu usług podmiotom zewnętrznym, co stanowi dobrą podstawę do dalszego powierzania usług NGO i podmiotom ekonomii społecznej.	**3. Niewystarczające wsparcie osób sprawujących długoterminową opiekę nad członkami rodziny** – diagnoza wskazuje ten obszar jako istniejący deficyt.
4. Rozwinięta oferta dla osób z niepełnosprawnościami.	**4. Nierównomierna dostępność usług na terenie Gminy**, wynikająca m.in. z lokalizacji usług i ograniczonej mobilności części mieszkańców.
5. Rozwinięta oferta dla seniorów, w tym Klub Senior+ oraz działania aktywizujące, rehabilitacyjne i transportowe.	**5. Ograniczona oferta czasu wolnego**, wskazana w diagnozie jako obszar niezaspokojonych oczekiwań mieszkańców.
6. Rozwijanie usług społecznych dla rodzin: poradnictwo rodzinne, prawne i psychologiczne.	**6. Ryzyko utrwalania tradycyjnego postrzegania pomocy społecznej jako systemu świadczeń**, pomimo przekształcenia GOPS w CUS.
7. Rozwijanie usług w środowisku lokalnym, m.in. opieki wytchnieniowej, transportu i usług dla seniorów.	**7. Ograniczone zasoby kadrowe i finansowe** mogą utrudniać szybkie zwiększanie zakresu usług społecznych.
8. Doświadczenie Gminy w pozyskiwaniu środków zewnętrznych – projekt „Małopolskie	**8. Zależność części usług od zewnętrznych programów finansowania**, co może utrudniać ich

Centra Usług Społecznych" zapewnia środki na rozwój usług.	trwałość po zakończeniu finansowania projektowego
9. Aktualnie rozwijana usługa asystencji osobistej – CUS już przeprowadzi diagnozę potrzeb mieszkańców	**9. Potrzeba dalszego rozwoju usług świadczonych bezpośrednio w miejscu zamieszkania**, szczególnie dla osób starszych, zależnych i ich opiekunów.
10. Udział Gminy w projekcie „Małopolskie Centra Usług Społecznych", którego jednym z rezultatów jest opracowanie i uchwalenie lokalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.	**10. Brak pełnego lokalnego systemu wszystkich usług środowiskowych**, w tym niektórych form mieszkalnictwa i wsparcia całodobowego alternatywnego wobec instytucji.
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
1. Powstanie CUS stwarzyło możliwość trwałej zmiany modelu – od pomocy skoncentrowanej na świadczeniach do systemu usług dla całej społeczności.	**1. Starzenie się mieszkańców i wzrost liczby osób wymagających wsparcia** mogą zwiększać zapotrzebowanie na usługi szybciej niż możliwości ich organizowania.
2. Projekt „Małopolskie Centra Usług Społecznych" daje możliwość rozwoju usług, współpracy z PES oraz stworzenia trwałego modelu CUS.	**2. Brak wystarczającej liczby specjalistów** – szczególnie w zakresie usług opiekuńczych, asystenckich, wytchnieniowych, rehabilitacyjnych, psychologiicznych i innych usług specjalistycznych.
3. Dostęp do środków EFS+ i Funduszy Europejskich dla Małopolski pozwala rozwijać usługi społeczne i nowe formy wsparcia.	**3. Ryzyko braku ciągłości finansowania usług po zakończeniu projektów.**
4. Aktualny Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji WM 2026–2028 z perspektywą do 2030 r. tworzy ramy dla lokalnego rozwoju usług.	**4. Rosnące koszty świadczenia usług**, w szczególności usług opiekuńczych i specjalistycznych.
5. Rozwój usług sąsiedzkich i wolontariatu może zwiększyć możliwości wsparcia bez tworzenia rozbudowanej infrastruktury instytucjonalnej.	**5. Niska aktywność społeczna części mieszkańców i osłabienie więzi społecznych** mogą ograniczać rozwój samopomocy i wolontariatu.
6. Rozwój współpracy z NGO i podmiotami ekonomii społecznej – projekt MCUS zakłada	**6. Nierównomierny dostęp terytorialny do usług** może pogłębiać różnice pomiędzy mieszkańcami poszczególnych miejscowości Gminy

wdrożenie systemu współpracy z PES poprzez zlecanie realizacji usług.	
7. Rozwój usług mobilnych może ograniczyć problem koncentracji usług w Mogilanach.	**7. Wzrost liczby osób samotnych i jednoosobowych gospodarstw domowych** może zwiększać zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i sąsiedzkie.
8. Coraz większe znaczenie profilaktyki i wczesnego wsparcia rodzin umożliwia ograniczanie konieczności korzystania z bardziej intensywnych form pomocy.	**8. Ryzyko ograniczonego korzystania z oferty CUS** w sytuacji, gdy w świadomości mieszkańców instytucja ta pozostanie jedynie odpowiednikiem dawnego GOPS-u.
9. Możliwość wykorzystania istniejących lokalnych zasobów – szkół, instytucji kultury, sołectw, organizacji społecznych i grup mieszkańców do świadczenia usług blisko miejsca zamieszkania.	**9. Trudność w zapewnieniu trwałości usług** po zakończeniu projektów dofinansowanych z UE

Z analizy wynika, że Gmina Mogilany posiada dobre podstawy organizacyjne do prowadzenia procesu deinstytucjonalizacji, przede wszystkim dzięki utworzeniu CUS, doświadczeniu kadry, istniejącej ofercie dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami oraz doświadczeniu we współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Jest to również zgodne z wynikami lokalnej diagnozy, która jako mocne strony wskazuje m.in. doświadczenie w zlecaniu usług, szeroką ofertę dla osób z niepełnosprawnościami, ofertę dla seniorów i doświadczony zespół.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji

Zidentyfikowane potrzeby mieszkańców gminy Mogilany posłużyły jako fundament do opracowania Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Gminy Mogilany na lata 2027–2030 zakłada stworzenie systemu realizacji usług społecznych w gminie Mogilany dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w szczególności z uwagi na starszy wiek, niepełnosprawność, problemy z zakresu zdrowia psychicznego, bezdomność, w taki sposób, aby mogły bezpiecznie i niezależnie funkcjonować w swoim miejscu zamieszkania tak długo, jak tego potrzebują, a także zapewnienie dzieciom i młodzieży opieki w warunkach rodzinnych lub zbliżonych do rodzinnych.

Plan obejmuje przede wszystkim pięć podstawowych obszarów:
OBSZAR I – osoby starsze
OBSZAR II – rodziny i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami
OBSZAR III – osoby z niepełnosprawnościami
OBSZAR IV – osoby doświadczające kryzysów psychicznych i ich rodziny
OBSZAR V – osoby doświadczające bezdomności

Taki układ pozostaje spójny z aktualnym regionalnym planem Małopolski, który obejmuje w szczególności rodziny i dzieci, osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego oraz osoby w kryzysie bezdomności.

W ramach każdego obszaru interwencji określono planowane działania, realizatorów, możliwe źródła finansowania oraz przewidywany termin realizacji. Odstąpiono od szczegółowego szacowania kosztów realizacji przedsięwzięć z uwagi na to, że część z nich jest realizowana w ramach budżetów jednostek organizacyjnych samorządu oraz działalności statutowej podmiotów ekonomii społecznej, natomiast część będzie warunkowana pozyskaniem środków zewnętrznych.

OBSZAR I.	**OSOBY STARSZE**				
Cel szczegółowy 1	**Rozwój usług umożliwiających seniorom pozostawanie w miejscu zamieszkania i aktywne uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności.**				
	Nr	Działania	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Termin
	1.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach, NGO i inni realizatorzy	Środki własne gminy, programy rządowe, opłaty wnoszone przez korzystających	2027-2030
	2.	Uruchomienie usług sąsiedzkich, polegających na wsparciu opiekuńczym osób wymagających pomocy	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach, i inni realizatorzy	Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE	przygotowanie i pilotaż – 2027 rozwój – 2028–2030
	3.	Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach, i inni realizatorzy	Środki własne gminy, programy rządowe	2027-2030
	4.	Zwiększenie dostępności do usług transportowych poprzez realizację usługi od drzwi do drzwi zapewniającej dostępny transport dla osób starszych, dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach i inni realizatorzy	Środki własne gminy, opłaty wnoszone przez korzystających	2027-2030
	5.	Rozwój wsparcia w formie opieki na odległość – teleopieka „opaska bezpieczeństwa”	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach i inni realizatorzy	Środki własne gminy, programy rządowe	2027-2030

	6.	Prowadzenie pracy socjalnej	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Środki własne gminy, programy rządowe	2027-2030
	7.	Organizowanie społeczności lokalnej	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE	2027-2030
	8.	Koordynowanie indywidualnych planów usług społecznych	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE	2027-2030
	9.	Prowadzenie Klubu Senior Plus	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Środki własne gminy, programy rządowe	2027-2030
OBSZAR II.	**RODZINA I DZIECKO, W TYM DZIECKO Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ**				
Cel szczegółowy 2	**Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla rodzin z dziećmi, w szczególności doświadczających trudności opiekuńczo-wychowawczych.**				
	1.	Wsparcie rodziny poprzez działania asystentów rodziny, zatrudnionych w CUS w Mogilanach	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Środki własne gminy, programy rządowe	2027-2030
	2.	Prowadzenie placówki wsparcia dziennego	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach i inni realizatorzy	Realizacja będzie uzależniona od pozyskania dofinansowania lub zapewnienia innych środków oraz podjęcia odpowiednich decyzji przez Gminę	przygotowanie i pilotaż – 2027 rozwój – 2028–2030
	3.	Zapewnienie dzieciom, uczniom i młodzieży posiłku w szkołach i oddziałach przedszkolnych	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Programy rządowe, środki własne gminy	2027-2030
	4.	Poprawa kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i opiekunów	Gmina Mogilany, CUS	Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE	2027-2030

			w Mogilanach i inni realizatorzy		
	5.	Zapewnienie rodzinom doświadczającym trudności dostępu do wsparcia psychologicznego	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach i inni realizatorzy	Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE	2027-2030
	6.	Opieka wytchnieniowa	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach i inni realizatorzy	Środki własne gminy, programy rządowe	2027-2030
	7.	Rozwój form wsparcia w opiece dziennej nad dziećmi do trzeciego roku życia	Gmina Mogilany i inni realizatorzy	Środki z KPO i FERS, programy rządowe	2027-2030
	8.	Prowadzenie pracy socjalnej	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Środki własne gminy, programy rządowe	2027-2030
	9	Koordynowanie indywidualnych planów usług społecznych	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE	2027-2030
	10.	Organizowanie społeczności lokalnej	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE	2027-2030
OBSZAR III.	OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ				
Cel szczegółowy 3	**Zapewnienie możliwości funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością w środowisku lokalnym niezależnie od stopnia sprawności**				
	1.	Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością	Gmina Mogilany, CUS	Środki własne gminy, programy rządowe	2027-2030

			w Mogilanach, i inni realizatorzy		
	2.	Opieka wytchnieniowa	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach i inni realizatorzy	Środki własne gminy, programy rządowe	2027-2030
	3.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach, NGO i inni realizatorzy	Środki własne gminy, programy rządowe, opłaty wnoszone przez korzystających	2027-2030
	4.	Rozwój Centrum Wsparcia Opiekunów Nieformalnych	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Realizacja będzie uzależniona od pozyskania dofinansowania lub zapewnienia innych środków oraz podjęcia odpowiednich decyzji przez Gminę	przygotowanie i pilotaż – 2027 rozwój – 2028–2030
	5.	Organizowanie społeczności lokalnej	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE	2027-2030
	6.	Koordynowanie indywidualnych planów usług społecznych	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE	2027-2030
OBSZAR IV.	**OSOBY DOŚWIADCZAJĄCE KRYZYSÓW PSYCHICZNYCH I ICH RODZINY**				
Cel szczegółowy 4	**Stworzenie skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi**				
	1.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach, NGO i inni realizatorzy	Środki własne gminy, programy rządowe, opłaty wnoszone przez korzystających	2027-2030

	2.	Zapewnienie osobom doświadczającym trudności dostępu do wsparcia psychologicznego	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach i inni realizatorzy	Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE	2027-2030
	3.	Prowadzenie pracy socjalnej	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Środki własne gminy, programy rządowe	2027-2030
	4.	Organizowanie społeczności lokalnej	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE	2027-2030
	5.	Koordynowanie indywidualnych planów usług społecznych	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE	2027-2030
OBSZAR V.	**OSOBY DOŚWIADCZAJĄCE BEZDOMNOŚCI**				
Cel szczegółowy 5	**Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością**				
	1.	Zapewnienie schronienia osobom tego wymagającym w schronisku dla bezdomnych kobiet / mężczyzn, w tym z usługami opiekuńczymi oraz noclegowni, ogrzewalni	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach, NGO, PES i inni realizatorzy	Środki własne gminy, programy rządowe	2027-2030
	2.	Zapewnienie osobom doświadczającym trudności dostępu do wsparcia psychologicznego	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach i inni realizatorzy	Środki własne gminy, programy rządowe, środki UE	2027-2030
	3.	Prowadzenie pracy socjalnej	Gmina Mogilany, CUS w Mogilanach	Środki własne gminy, programy rządowe	2027-2030

Rola podmiotów we wdrażaniu lokalnego planu rozwoju usług społecznych w gminie Mogilany

Gmina Mogilany – Rada Gminy Mogilany

pełni funkcję organu stanowiącego, finansującego i kontrolnego we wdrażaniu Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych. Jej kluczowym zadaniem jest przyjęcie planu w drodze uchwały, a także zabezpieczenie środków na jego realizację w budżecie gminy oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej. Ponadto rada tworzy ramy prawne i organizacyjne dla nowych usług, uchwalając programy usług społecznych, określając zasady ich odpłatności

Centrum Usług Społecznych w Mogilanach

rola koordynatora usług społecznych w gminie, ustalanie uprawnień do świadczeń z zakresu pomocy społecznej, obejmowanie wsparciem własnym i przyznawanie uprawnień do korzystania z usług społecznych i integracji społecznej;

Jednostki organizacyjne gminy Mogilany

realizacja zadań przewidzianych w planie przypisanych do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, fakultatywnym oraz zleconym gminie do realizacji przez administrację rządową; monitorowanie problemów społecznych, ich skali, natężenia oraz inicjowanie interwencji w tym zakresie, współpraca pomiędzy jednostkami oraz z organizacjami pozarządowymi;

NGO, PES i inni realizatorzy

realizacja zadań zleconych w ramach konkursów ofert np. w zakresie usług społecznych oraz w formule tzw. małego grantu

Źródła finansowania wdrożenia i realizacji planu deinstytucjonalizacji usług

Działania z zakresu rozwoju usług społecznych powinny być finansowane w ramach tzw. montażu finansowego wszystkich dostępnych źródeł finansowania usług.

Nie sposób nie wskazać:

1. **Środków własnych samorządu** - środki pozostające w dyspozycji budżetu własnego samorządu gminy Mogilany.
2. **Środków dotacyjnych krajowych:**
   - Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością" finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego
   - Program „Opieka Wytchnieniowa" finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego
   - Wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu" na lata 2024–2028
   - Program „Korpus Wsparcia Seniorów",
   - Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
3. **Środków dotacyjnych Unii Europejskiej**
   - Projekt „Małopolskie centra usług społecznych" realizowany na podstawie wniosku o dofinansowanie nr FEMP.06.23-IP.01-0914/24 w związku z realizacją programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, Działanie: 6.23 Włączenie społeczne
4. **Wpłaty osób korzystających z usług** – w przypadkach i na zasadach określonych w obowiązujących przepisach oraz właściwych aktach regulujących odpłatność za poszczególne usługi

Podkreśleniu wymaga jednak fakt, ze samo przyjęcie Planu nie oznacza automatycznego zabezpieczenia środków na wszystkie przewidziane w nim działania. Realizacja Planu będzie uzależniona od możliwości finansowych gminy, dalszego finansowania programów rządowych oraz kontynowania wsparcia z programów europejskich.

Wskaźniki realizacji Planu

Monitoring wskaźników określonych dla każdego z obszarów interwencji będzie prowadzony na bieżąco. Na koniec obowiązywania Planu zostanie opracowany raport z jego realizacji, który następnie zostanie przedłożony Wójtowi i Radzie Gminy.

Lp.	Nazwa wskaźnika
1.	Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pracą socjalną
2.	Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych asystenturą rodziną
3.	Liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym
4.	Liczba funkcjonujących placówek wsparcia dziennego / liczba uczestników
5.	Liczba osób objętych wsparciem usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania
6.	Liczba osób objętych usługami sąsiedzkimi
7.	Liczba osób objętych wsparciem asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnościami
8.	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach dla opiekunów nieformalnych
9.	Liczba osób wymagających wsparcia – objętych wsparciem w postaci posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności, świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych osobom spełniającym warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w szczególności osobom starszym, chorym i z niepełnosprawnością
10.	Liczba uczestników Klubu Senior+
11.	Liczba osób korzystających z usługi od drzwi do drzwi oraz liczba przejechanych kilometrów
12.	Liczba osób objętych wsparciem opieki na odległość – teleopieka
13.	Liczba osób objętych opieką wytchnieniowa
14.	Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego, które skorzystały z usług
15.	Liczba osób w kryzysie bezdomności, które skorzystały z usług
16.	Liczba osób w kryzysie bezdomności, którym udzielono schronienia
17.	Liczba wolontariuszy

Postanowienia końcowe

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Gminy Mogilany na lata 2027–2030 stanowi dokument kierunkowy dla rozwoju lokalnego systemu usług społecznych.
Plan powinien być realizowany w sposób elastyczny, z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb mieszkańców oraz dostępnych zasobów organizacyjnych i finansowych Gminy.
Dokument podlega okresowej ocenie i może być aktualizowany w przypadku zmiany sytuacji społecznej, prawnej lub finansowej, a także w związku z wynikami prowadzonego monitoringu i ewaluacji.